

Техніко-криміналістичне забезпечення виявлення, розкриття та розслідування терористичних актів

Володимир Бондар

кандидат юридичних наук, професор, завідувач кафедри кримінального процесу та криміналістики, Навчально-науковий гуманітарний інститут Національної академії Служби безпеки України, м. Київ, Україна, ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1552-4555>, e-mail: bondarlivd@gmail.com

Висвітлено питання формування концепції застосування спеціальних знань у межах інтегративної моделі як засобу оптимізації техніко-криміналістичного забезпечення виявлення, розкриття та розслідування терористичних актів. Систематизовано види та зміст спеціальних знань, зумовлених криміналістичною характеристикою та обставинами, що підлягають установленню у кримінальних провадженнях зазначеної категорії.

Ключові слова: досудове розслідування; терористичний акт; техніко-криміналістичне забезпечення.

Technical and Forensic Support for Detecting, Solving, and Investigating Terrorist Acts

Volodymyr Bondar

The paper discusses the specific expertise concept within an integrative model serving as a means of optimizing technical and forensic support for detecting, solving, and investigating terrorist acts. Types and content of specific expertise stemming from the forensic characterization and circumstances to be established in criminal proceedings of the specified category are systematized.

Keywords: pre-trial investigation; terrorist act; technical and forensic support.

Сучасна практика виявлення, розкриття та розслідування терористичних актів актуалізує необхідність підвищення рівня техніко-криміналістичного забезпечення цього процесу шляхом:

- 1) застосування уповноваженими суб'єктами (слідчим, прокурором, оперативним співробітником) власних спеціальних знань під час проведення процесуальних дій (відібрання зразків для експертизи, застосування засобів судово-оперативної фотографії та відеозапису й інших засобів фіксування: додатків для хешування протоколів, OSINT-методів, технологій штучного інтелекту для пошуку інформації на інтернет-ресурсах тощо);
- 2) надання спеціалістом висновку з питань, що належать до сфери його знань (щодо належності певних предметів, виробів, речовин до певних категорій тощо);
- 3) отримання допомоги спеціаліста під час проведення гласних та негласних слідчих (розшукових) дій;
- 4) застосування експертних технологій під час ідентифікаційного

пошуку об'єктів, які складають слідову картину терористичних актів.

Відповідно до чинного Кримінального процесуального кодексу України (далі — *КПК України*) під час розслідування терористичних актів, у результаті яких загинула людина (ч. 3 ст. 258 КПК України), в обов'язковому порядку як спеціаліст залучається судово-медичний експерт або лікар, якщо вчасно неможливо залучити судово-медичного експерта для участі в зовнішньому огляді трупа (ч. 1 ст. 238 КПК України), для огляду трупа, пов'язаного з ексгумацією (ч. 2, 3 ст. 239 КПК України), а також педагог або психолог під час проведення слідчих (розшукових) дій за участю малолітнього або неповнолітнього свідка чи потерпілого (ч. 1 ст. 226, ч. 1 ст. 227 КПК України) [1].

Зокрема, *судово-медичний експерт*, оглядаючи труп на місці його виявлення, під час огляду місця події за фактом скоєння терористичного акту здійснює допомогу слідчому:

- у виявленні предметів, слідів та інших об'єктів, які можуть мати причиново-наслідковий зв'язок із подією терористичного акту;
- у визначенні раціональної послідовності та алгоритму огляду об'єктів і слідів із урахуванням їх інформаційної значущості, стійкості або мінливості властивостей;
- у визначенні медичних наслідків події (констатація факту смерті, визначення виду, властивостей та інших характеристик виявлених біологічних

об'єктів та слідів; виявлення попередньої думки про час та механізм утворення слідів, про можливий зв'язок із подією терористичного акту, щодо якого проводиться огляд тощо);

- у наданні допомоги в описуванні об'єктів у протоколі слідчої (розшукової) дії, у забезпеченні повноти та правильності подання виявлених фактичних даних;
- у наданні консультацій та технічної допомоги в забезпеченні збереженості, фіксуванні та пакуванні об'єктів біологічного походження;
- участь у пошуку або отриманні та відборі порівняльних зразків з попереднім оцінюванням їх придатності для подальшого судово-медичного та судово-хімічного дослідження (крові, волосся, отрути та ін.);
- надання рекомендацій щодо порядку проведення слідчої (розшукової) дії (наприклад, про необхідність розширення або звуження зони огляду), необхідності додаткового або повторного його проведення, раціонального порядку призначення та проведення судово-медичної експертизи виявлених об'єктів та слідів, а також правильного формулювання питань експертові;
- надання пояснень про значення даних, установлених під час проведення огляду, участь у висуненні слідчих версій та визначення основних напрямів

їх перевірки у контексті судово-медичних знань.

Під час огляду трупа (трупів) із пошкодженнями різного походження *судово-медичний експерт* звертає увагу на таке:

- положення та поза трупа (трупів);
- положення вогнепальної зброї, стріляних куль, гільз, залишків вибухового пристрою та інших компонентів і деталей відносно нерухомих орієнтирів та трупа (спільно зі спеціалістом-криміналістом) та відстань між ними;
- пошкодження одягу;
- характер, локалізація, конфігурація, розмір, колір сторонніх нашарувань навколо пошкоджень на одязі, зокрема й на підспудній стороні;
- наявність металевих елементів, деталей боєприпасів у одязі, між його шарами, у складках (у разі виявлення надати допомогу слідчому у вилученні для проведення спеціального експертного дослідження);
- наявність взуття на стопах.

На *спеціалістів — фахівців у галузі криміналістичної техніки* покладаються завдання:

- пілотування БПЛА та здійснення аеро-, фото- й відеозйомки (орієнтуючої, оглядової та вузлової, а в окремих випадках — і детальної фотозйомки / відеозапису);
- надання допомоги слідчому щодо оцінювання ситуації, яка склалася на місці виявлення ознак підпалу, пожежі та вибу-

ху, повідомлення про загрозу вибуху (наприклад, шляхом діагностики ознак, характерних для вибуху суміші побутового газу, слідів вибухового пристрою);

- визначення осередку вибуху в приміщенні, на місцевості, транспортному засобі тощо;
- конкретизації території огляду за зонами (секторами);
- виявлення, фіксування та вилучення пошкоджень, що нагадують вогнепальні (вибухові), а також предметів, що нагадують вогнепальну зброю, вибухові пристрої, предмети, у яких їх могли зберігати та переміщувати.

У разі виявлення вибухових матеріалів рішення про подальше поводження (розряджання, руйнування або знищення) приймаються спеціалістами-вибухотехніками за узгодженням зі слідчим.

Перевірка за криміналістичними обліками, колекціями, банками та базами даних: дактилоскопічними, балістичними, фото-, відеотеками, транспортних засобів та ін. Для здійснення ідентифікаційного пошуку за такими обліками виникає потреба у застосуванні експертних технологій та залученні одного або кількох фахівців відповідного профілю (спеціалізації). Наприклад, якщо в матеріалах кримінального провадження фігурують вилучені з місця події сліди рук, вибухових речовин та вибухових пристроїв, взуття, мікрочастки, то суб'єктами аналізу всієї раніше проведеної з ними роботи мають бути фахівці в галузі

криміналістичної техніки (дактилоскопії, балістики, вибухотехніки) та спеціальних видів досліджень (біології, хімії). Вони допоможуть слідчому правильно проаналізувати та оцінити:

- роботу спеціаліста-криміналіста під час проведення окремих слідчих (розшукових) дій (огляд місця події, обшук тощо);
- комплексність вилучення всіх інформативних слідів та інших речових доказів;
- результати експрес-аналізу вилучених слідів та інших речових доказів, які здійснюються спеціалістом під час проведення слідчих (розшукових) дій;
- повноту призначення та результати проведених криміналістичних та спеціальних видів експертних досліджень, правильність інтерпретації слідчим їхніх висновків та результативність їх застосування під час подальшого розслідування кримінального провадження;
- об'єктивність проведених перевірок усіх досліджених речових доказів за експертними обліками та колекціями, застосування отриманої інформації для встановлення особи, яка підлягає притягненню до кримінальної

відповідальності за вчинення терористичного акту.

Спеціаліст може надати консультації:

- загального характеру, що дають змогу слідчому зорієнтуватися в події терористичного акту, його механізмі, масштабах кримінально-протиправної діяльності, кількості, рівня підготовки учасників злочину в частині питань, що пов'язана зі спеціальними знаннями;
- конкретні консультації зі спеціальних питань під час підготовки до проведення слідчих (розшукових) дій.
- під час проведення слідчої розшукової дії.

Істотною особливістю проведення експертиз у кримінальних провадженнях (судово-медичних, біологічних, інженерно-технічних, екологічних, криміналістичних та ін.) є те, що ті самі об'єкти можуть і мають досліджуватися фахівцями різних галузей знань. У зв'язку з цим перед слідством поставлено завдання визначитися в послідовності проведення необхідних експертиз, що гарантувало б необхідне збереження слідів (об'єктів) і повноту їх дослідження, або призначити комплексну експертизу, щоб спільна робота фахівців дала змогу провести кожний вид дослідження без шкоди для інших.

Перелік джерел посилання

1. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13.04.2012 р. № 4651-VI (зі змін та допов.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 15.09.2025).